

Monikielisyys ruotsinsuomalaisessa kirjallisuudessa

e-post: heidi.gronstrand@finska.su.se

Stockholms
universitet

Pentti Saarikoski kirjoittaa vuonna 1975 kirjeessään kirjailijakollega Hannu Salamalle:”

”Lehdessä on uutinen että ’Ruotsissa asuvat kirjailijat ovat perustaneet kustannusliikkeen, koska heillä on vaikeuksia saada teoksiaan julkaistuksi suomalaisissa kustannusliikkeissä’. Rahoittajana on Raben & Sjögren ja tämä Finn-kirja laskee voivansa julkaista noin 12 kirjaa vuodessa. Millaisiahan nämä kirjat tulevat olemaan? Mutta mielenkiintoisinta tässä on se **että ruotsinsuomalainen kulttuuri rupeaa syntymään.** - - Kysymyksessä on kuitenkin pienkulttuuri eikä lakastuva.

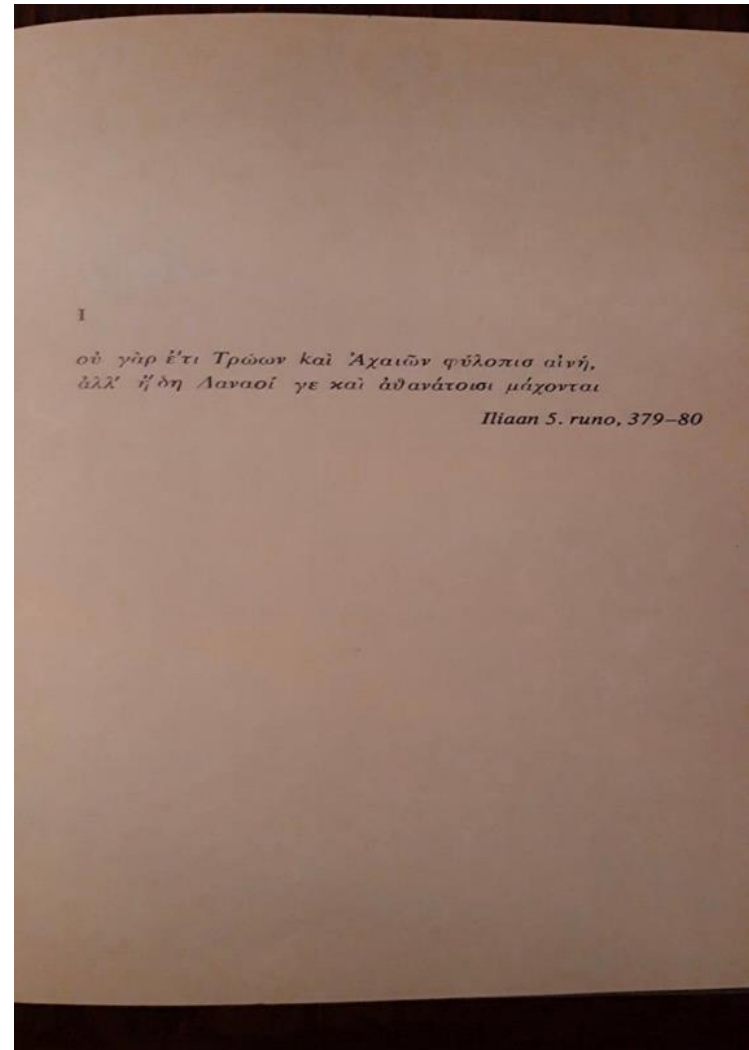
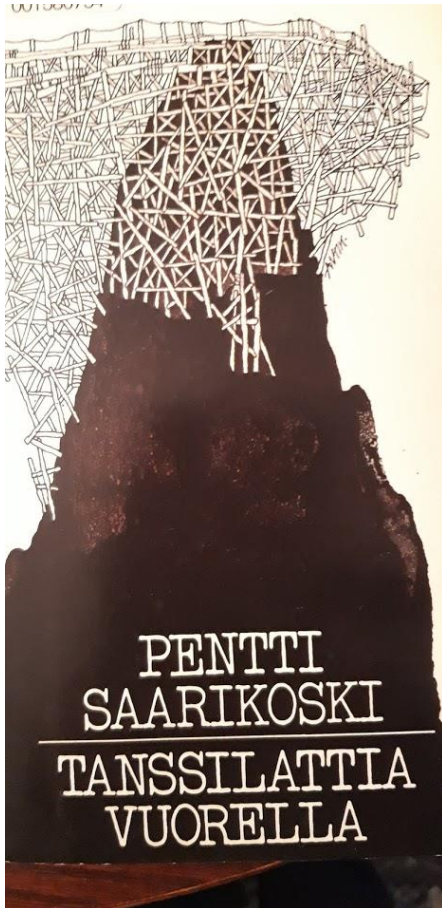
Lähde: H.K. Riikonen: *Paikkoja ja myyttejä. Tutkielmia Pentti Saarikosken Ruotsin-kauden tuotannosta.* SKS. 1996

Pentti Saarikosken Ruotsin-aika (1975-1983) johdattaa ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden äärelle.

2024-04-22

Tanssilattia vuorella -kokoelma osin monikielinen

II

Fågeln sitter i trädet

skogen är en färg

stenens sommar i min hand

trädet skugga på gräsmattan

antika gnomer

som vinden reciterar

du går genom den skugga

som kallas ansvar

utan att ens veta trädets namn

de töntiga tallarna

jag vet hur dom har det

de vill vara härskare

i trädvärlden där björken och granen är de vackra

mitt är himlariket på jorden

höstastrarna

min är himlahästen och jag rider

Tapaninpäivänä
istun ihmisten keittiössä
juon olutta ja kuuntelen kieltä
joka on heidän asiaansa, heidän muistojaan
ja pelästyn, sanon jotakin
mutta se vierähtää
suusta lattialle kuin hevosenkenkä

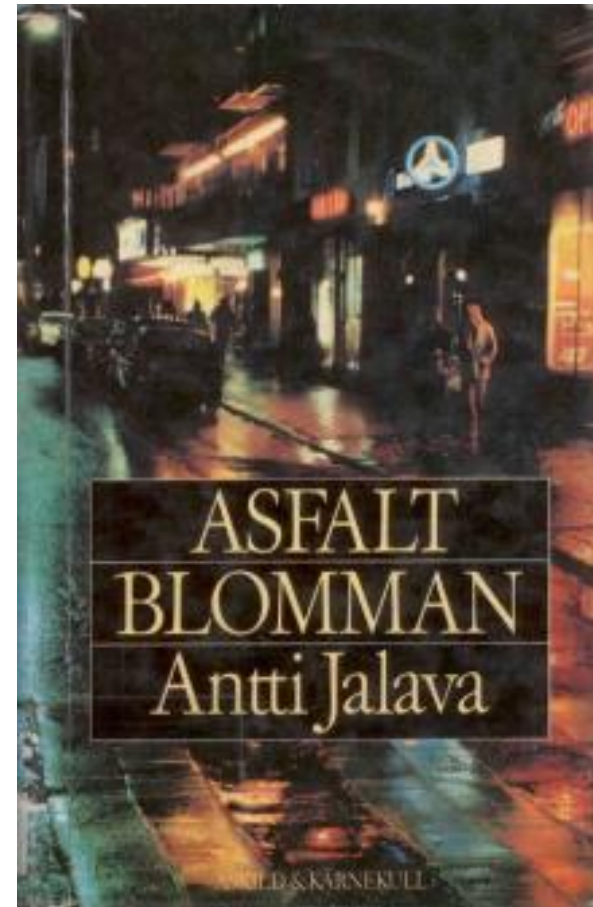
Pentti Saarikoski: *Tanssilattia vuorella*. Helsinki: Otava, 1977.

- Yasemin Yildiz puhuu yksikielisyyden paradigmasta (*monolingual paradigm*), jolla hän tarkoittaa yksikielisyyttä koko modernia yhteiskuntaelämää jäsentävänä periaatteena. Se muovaa kaikkea yksittäisistä subjekteista, instituutioista ja tieteenaloista lähtien aina kulttuureihin ja kansakuntiin saakka.

Yasemin Yildiz: *Beyond the Mother Tongue: The Postmonolingual Condition*. New York: Fordham University Press, 2012.

- [Uppgörelse med historiska kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset - Regeringen.se](#)

- Antti Jalavan (1949-2021) romaani *Asfaltblomman* (1980, Askild & Kärnekull) on todellinen klassikko, jonka Saarikoski suomensi.

Hetekivi Olsson: *Miira* (2016)

Huh= Skrämmande. Ansträngande.

Hyh=Luktar illa. Äckligt. Eller så har du gjort något fel.

Hoh=Det där är väl inget. Kan vara förvåning.

Häh?= Vad sa du?

Hah=Skadjeglädje. Överlägset ord.

Höh=Passar som allmän kommentar

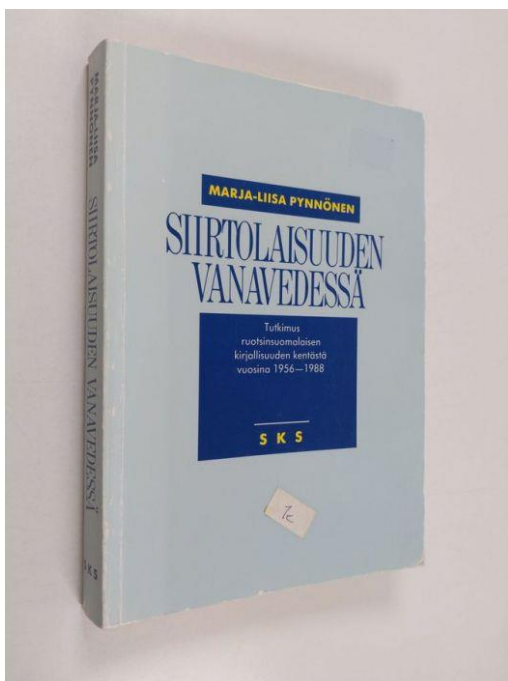
Ööh= Pundarord. Alla i Angered heter så i förnamn.

Höö= Gammelpundarord. Tecken på svåra hjärnskador.

Hih=Kul. Ett flickigt fnitteord. Skitirriterande.

Heh= Roligt. Fast inte särskilt. (M, 103–104)¹⁸

Ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden tutkimuksesta:

Marja-Liisa Pynnönen:
Siirtolaisuuden vanavedessä.
Tutkimus ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden kentästä vuosina 1956-1988 (1991)

- Pynnönen tekee kirjailijahaastatteluja, -kyselyjä; nojaa tv- ja radio-ohjelmiin; arkistolähteisiin
- Luetteloit painetun kirjallisuuden;
- Lähilukee kaunokirjallisuutta, etsii keskeisiä teemoja
- **Tuo myös esiin kielellisen moninaisuuden**

Stockholms
universitet

Satu Gröndahl:

- Satu Gröndahl kirjoittaa ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden historiasta mutta myös uudistuvasta ruotsinsuomalaisuuden kuvastosta: keskiluokan kuvauksista, huumorista ja myös suomen kielen käyttöön liittyvistä vaatimuksista.

- **Huumori** yksi tapa uudistaa kurjuus- ja häpeäkuvauksia tai kirjoittaa niitä vastaan (esim. *Populärmusik från Vittula*; myös Eija Hetekivi Olssonin *Miira*)
- **Milka Hakkarainen: *Ei verta rantaa rakkaampaa (2021) ja Maa kauhein isien (2022)***

→ Hakkarainen myös uudistaa dekkareillaan ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden lajirepertuaaria - ja luo ruotsinsuomalaista maailmaa käyttämällä ruotsia mm. vuoropuheluissa.

Lähteitä:

- Gröndahl, Satu 2018. "Sweden-Finnish Literature: Generational and Cultural Changes". I Gröndahl, Satu & Rantonen, Eila (red.) *Migrants and Literature in Finland and Sweden*. Helsingfors: SKS. S. 37–56
- Grönstrand, Heidi 2022. "Fågeln är ute från buren": Pentti Saarikoskis flerspråkiga författarskap. I Forss, Hilda, Lahdenperä, Hanna & Tidigs, Julia (red.). *Tanke/världar: Studier i nordisk litteratur*. Helsingfors universitet. S. 134-150. <https://doi.org/10.31885/978951515069>
- Riikonen, H.K.: Paikkoja ja myyttejä. Tutkielmia Pentti Saarikosken Ruotsinkauden tuotannosta. SKS. 1996
- Pynnönen, Marja-Liisa 1991. *Siirtolaisuuden vanavedessä. Tutkimus ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden kentästä vuosina 1956-1988*. Helsingfors: SKS.
- Yildiz, Yasemin : *Beyond the Mother Tongue: The Postmonolingual Condition*. New York: Fordham University Press, 2012.